

Γεώργιος Ηλ. Καρράς

Θεματογραφία Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας

Β' και Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Περιέχει 55 αδίδακτα κείμενα

ISBN 978-960-456-572-6

© Copyright: Νοέμβριος 2021, Γ. Ηλ. Καρράς, Εκδόσεις Ζήτη

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Φωτοστοιχειοθεσία Π. ΖΗΤΗ & ΣΙΑ Ι.Κ.Ε.
Εκτύπωση 18ο χλμ Θεσσαλονίκης-Περαίας
Βιβλιοδεσία Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19
Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr

www.ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Αρμενοπούλου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310.203.720, Fax: 2310.211.305 • e-mail: sales@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Χαριλάου Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα
Τηλ.-Fax: 210.3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

**Αφιερωμένο στους γονείς μου,
Ηλία και Ασπασία.**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ασχολούμενος επί σειρά ετών με τη μελέτη των αρχαίων κειμένων και τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, προχώρησα στην προετοιμασία της παρούσας θεματογραφίας, έχοντας ως κύρια επιδίωξή μου να παρουσιάσω ένα βοήθημα κατάλληλο για τους μαθητές/τριες που διδάσκονται τα Αρχαία Ελληνικά στη Β' και Γ' τάξη του Γενικού Λυκείου, ακολουθώντας την ομάδα προσανατολισμού «Ανθρωπιστικών Σπουδών».

Η πρόθεσή μου ήταν να παρουσιάσω ένα σχολικό βοήθημα όσο το δυνατό πιο άριστο για τις ανάγκες των μαθητών/τριών, προκειμένου οι τελευταίοι/ες να ανταποκριθούν με επιτυχία στις απαιτήσεις τόσο των πανελλαδικών όσο και των ενδοσχολικών εξετάσεων· για τον παραπάνω λόγο προσπάθησα σε κάθε ένα από τα κείμενα που παρουσιάζω εδώ, να μην αφήσω κανένα σημείο αδιαφώτιστο.

Ως προς τη δομή της εργασίας ακολούθησα πιστά τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών:

- α) Στην αρχή κάθε κειμένου προηγείται ένα μικρό προλογικό σημείωμα με τις πλέον απαραίτητες πληροφορίες που θα καταστήσουν το αρχαίο κείμενο πιο προσιτό στους μαθητές/τριες.
- β) Κάθε αρχαίο κείμενο πλαισιώνεται με λεξιλογικές και ερμηνευτικές παρατηρήσεις που θα βοηθήσουν τους μαθητές/τριες να προσπελάσουν μόνοι τους τις νοηματικές δυσκολίες.
- γ) Πλήρης συντακτική ανάλυση του αρχαίου κειμένου και ειδικές συντακτικές παρατηρήσεις και επιπλέον γυμνάσματα για περαιτέρω εμπέδωση του αρχαίου λόγου, σύμφωνα με τα ζητούμενα στις πανελλαδικές εξετάσεις.
- δ) Ένα πολύ μεγάλο εύρος γραμματικών ασκήσεων με τις οποίες οι μαθητές/τριες θα αποκτήσουν επαρκέσταστη γνώση της αρχαίας ελληνικής γραμματικής.

Ελπίδα μου είναι το πόνημά μου να βρει επιεικείς κριτές.

Πάτρα, Νοέμβριος 2021
Καρράς Ήλ. Γεώργιος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Ίσοκράτους Νικοκλής ή Κύπριοι [45-47]	9
2. Πλάτωνος Ἀπολογία Σωκράτους 35 [c-d]	15
3. Ξενοφώντος Οἰκονομικός 20 [22-26]	22
4. Ξενοφώντος Ἀπομνημονεύματα Γ. 9 [1-3]	29
5. Λυκούργου Κατὰ Λεωκράτους [9-10]	36
6. Ξενοφώντος Οἰκονομικός II [2-4]	42
7. Ξενοφώντος Κύρου Παιδεία 7. 5 [33-35]	49
8. Ξενοφώντος Πόροι ἢ περὶ προσόδων I [5-8]	56
9. Ξενοφώντος Οἰκονομικός [2.16-3.1]	62
10. Ξενοφώντος Ἑλληνικά E. 2 [17-19]	68
11. Ξενοφώντος Κύρου Ἀνάβασις Δ. 1 [10-13]	75
12. Ίσοκράτους Τραπεζιτικός [18-19]	82
13. Ξενοφώντος Ἑλληνικά ΣΤ. 3 [15-17]	91
14. Ξενοφώντος Ἀπομνημονεύματα Δ. 2 [39-40]	98
15. Ξενοφώντος Ἀπομνημονεύματα Β. 3 [4-6]	106
16. Ίσοκράτους Αἰγινήτικος [21-22]	112
17. Ξενοφώντος Ἀπομνημονεύματα Δ. 7 [6-7]	119
18. Ξενοφώντος Κύρου Ἀνάβασις Β. 2 [18] - Γ. 1 [1]	125
19. Ξενοφώντος Ἀπομνημονεύματα Δ. 1 [2-3]	131
20. Ξενοφώντος Ἑλληνικά ΣΤ. 3 [10-11]	138
21. Ίσοκράτους Περὶ Ἀντιδόσεως [321-322]	144
22. Λυσίου Περὶ δημεύσεως τῶν τοῦ Νικίου ἀδελφοῦ ἐπίλογος [24-26]	151
23. Δημοσθένους Ἐπιτάφιος [20-21]	158
24. Θουκυδίδου Ἱστορίαι Β. 18 [2-5]	165
25. Θουκυδίδου Ἱστορίαι Α. 49 [1-4]	171
26. Θουκυδίδου Ἱστορίαι Β. [50.1-51.2]	177
27. Θουκυδίδου Ἱστορίαι Α. 122 [1-3]	184

28. Θουκυδίδου Ἱστορία Β. 94 [1-3]	191
29. Θουκυδίδου Ἱστορία Β. 89 [7-9]	197
30. Ἰσοκράτους Αἰγινήτικὸς [16-17]	203
31. Θουκυδίδου Ἱστορία Γ. 10 [2-6]	208
32. Θουκυδίδου Ἱστορία Γ. 47 [1-5]	214
33. Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα Β. 3 [14-16]	221
34. Πλάτωνος Μένων 80 [a-b]	228
35. Ἰσοκράτους Πανηγυρικός [8-10]	234
36. Θουκυδίδου Ἱστορία Α. [72.2-73.2]	241
37. Ἰσοκράτους Παναθηναϊκὸς [65-67]	248
38. Ἰσοκράτους Πανηγυρικός [173-174]	255
39. Ἰσοκράτους Ἀρχίδαμος [101-103]	262
40. Ἰσοκράτους Φίλιππος [40-41]	268
41. Δημοσθένους Κατ' Ἀριστογείτονος Β. [25-27]	275
42. Θουκυδίδου Ἱστορία Ζ. 36 [1-4]	281
43. Θουκυδίδου Ἱστορία Ε. [29.3-30.1]	288
44. Ξενοφῶντος Κύρου παιδεία Α. 5 [13-14]	295
45. Ἰσοκράτους Παναθηναϊκὸς [5-6]	302
46. Θουκυδίδου Ἱστορία Γ. [2.3-3.2]	308
47. Θουκυδίδου Ἱστορία Γ. 39 [4-7]	315
48. Ἰσοκράτους Περὶ τῆς Ἀντιδόσεως [216-218]	322
49. Ἰσοκράτους Περὶ τῆς Ἀντιδόσεως [278-280]	328
50. Ξενοφῶντος Κύρου παιδεία Β. 2 [25-28]	335
51. Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα Δ. 7 [1-2]	341
52. Θουκυδίδου Ἱστορία Β. [61.3-62.1]	348
53. Ἰσοκράτους Εὐαγόρας [74-76]	355
54. Δημοσθένους Ὀλυνθιακὸς Β. [9-10]	362
55. Δημοσθένους Κατὰ Φιλίππου Α. [4-5]	369
Απαντήσεις των ασκήσεων ἐπὶ τῆς ἀρχαίας γραμματικῆς	375
Βιβλιογραφία	383

1^ο αδίδακτο κείμενο

Ίσοκράτους Νικοκλῆς ἡ Κύπριοι [45-47]

Στο τρίτο μέρος του λόγου του ο Νικοκλής προσπαθεί να αποδείξει ότι είναι άξιος του βασιλικού αξιώματος και αναφέρεται χαρακτηριστικά στον ιδιωτικό του βίο.

Τούτων ἔνεκα καὶ ταῦτα διανοηθεὶς περιττοτέρως τῶν ἄλλων ἤσκησα τὴν σωφροσύνην καὶ προειλόμην τῶν ἡδονῶν οὐ τὰς ἐπὶ τοῖς ἔργοις τοῖς μηδεμίαν τιμὴν ἔχουσιν, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ ταῖς δόξαις ταῖς δι' ἀνδραγαθίαν γιγνομέναις. Χρὴ δὲ δοκιμάζειν τὰς ἀρετὰς οὐκ ἐν ταῖς αὐταῖς ιδέαις ἀπάσας, ἀλλὰ τὴν μὲν δικαιοσύνην ἐν ταῖς ἀπορίαις, τὴν δὲ σωφροσύνην ἐν ταῖς δυναστείαις, τὴν δ' ἐγκράτειαν ἐν ταῖς τῶν νεωτέρων ἡλικίαις. Ἐγὼ τοίνυν ἐν πᾶσι τοῖς καιροῖς φανήσομαι πείραν τῆς ἐμαυτοῦ φύσεως δεδωκώς. Ἐνδεὴς μὲν γε χρημάτων καταλειφθεὶς οὕτω δίκαιον ἐμαυτὸν παρέσχον ὥστε μηδένα λυπῆσαι τῶν πολιτῶν λαβῶν δ' ἐξουσίαν ὥστε ποιεῖν ὅ,τι ἂν βούλωμαι, σωφρονέστερος τῶν ιδιωτῶν ἐγενόμην· τούτων δ' ἀμφοτέρων ἐκράτησα ταύτην ἔχων τὴν ἡλικίαν, ἐν ἧ τοὺς πλείστους ἂν εὕροισεν πλείστα περὶ τὰς πράξεις ἐξαμαρτάνοντας. Καὶ ταῦτ' ἐν ἑτέροις μὲν ἴσως ἂν ὤκνουν εἰπεῖν, οὐχ ὡς οὐ φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις, ἀλλ' ὡς οὐκ ἂν πιστευθεὶς ἐκ τῶν λεγομένων.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ-ΝΟΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

περισσῶς = ὑπὲρ το δέον (που υπερβαίνει το μέτρο)

προαιρέομαι-οὔμαι = επιλέγω, προτιμῶ

ἡ ἀνδραγαθία = γενναιότητα, ανδρική αρετή, ο χαρακτήρας ενός γενναίου και τίμιου ανθρώπου

δοκιμάζω = εγκρίνω, υποβάλλω σε δοκιμή, εξετάζω, κρίνω

αἱ ιδέαι = τα εξωτερικά φαινόμενα

αἱ ἀπορίαι = οι δυσκολίες, οι δυσχέρειες, οι ελλείψεις

ἡ δυναστεία = εξουσία, κυριαρχία, ηγεμονία / άσκηση εξουσίας

οἱ καιροί = οι περιστάσεις

ἡ πείρα = δοκιμασία (πείραν ἔδωκα = ἔδωσα δείγμα, δοκιμάστηκα)

ἡ φύσις = η ιδιοσυγκρασία, ο χαρακτήρας

ἐνδεής = αυτός που έχει ἔλλειψη ἡ ἀνάγκη ἀπὸ κάτι, που του λείπει κάτι

καταλείπω = (για πρόσωπα που πεθαίνουν ἡ φεύγουν σε μακρινό τόπο) αφήνω πίσω μου, κληροδοτῶ / αφήνω κάτι ἡ κάποιον στην τύχη, εγκαταλείπω

παρέχω ἑμαυτόν = παρουσιάζω τον εαυτό μου, εμφανίζομαι, παρουσιάζομαι, δείχνω τέτοια διαγωγή

ὁ ἰδιώτης = ο συνήθης (κοινός) άνθρωπος, ο απλός πολίτης

κρατέω-ῶ + γεν. = είμαι ισχυρότερος από κάποιον, εξουσιάζω κάποιον, κυριαρχώ, έχω κυριαρχία / (+ αιτ.) νικώ, καταβάλλω κάποιον

ἐξαμαρτάνω = κάνω λάθος ή σφάλμα, διαπράττω παράπτωμα, παρεκτρέπομαι

ὀκνέω-ῶ = αποφεύγω ή διστάζω, δεν αποτολμώ να πράξω κάτι

φιλοτιμέομαι-οὔμαι ἐπὶ + δοτ. = είμαι περήφανος για κάτι, καυχιέμαι για κάτι, στηρίζω την φιλοδοξία μου σε κάτι, προσπαθώ να διακριθώ σε κάτι

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

[44] **τούτων ἔνεκα καὶ ταῦτα διανοηθεὶς περιττοτέρως τῶν ἄλλων ἤσκησα τὴν σωφροσύνην:** κύρια πρόταση. **τὴν σωφροσύνην:** αντικείμενο του ρ. «ἤσκησα». **περιττοτέρως:** επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου. **τῶν ἄλλων:** β' όρος της σύγκρισης υπό μορφή γενικής συγκριτικής. **τούτων ἔνεκα:** εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας. **διανοηθεὶς:** αιτιολογική μετοχή συνημμένη [αξιοπρόσεκτη η παρατακτική σύνδεση μεταξύ εμπροθέτου προσδιορισμού της αιτίας και αιτιολογικής μετοχής]. **ταῦτα:** σύστοιχο αντικείμενο της μετοχής «διανοηθεὶς» (ταῦτα διανοήματα). **καὶ προειλόμην τῶν ἡδονῶν οὐ τὰς ἐπὶ τοῖς ἔργοις τοῖς μηδεμίαν τιμὴν ἔχουσιν, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ ταῖς δόξαις ταῖς δι' ἀνδραγαθίαν γιγνομέναις:** κύρια πρόταση. **τὰς ἐπὶ τοῖς ἔργοις, τὰς ἐπὶ ταῖς δόξαις:** αντικείμενο του ρ. «προειλόμην». **τῶν ἡδονῶν:** ετερόπτωτος προσδιορισμός στις ονοματικές φράσεις «τὰς ἐπὶ τοῖς ἔργοις» και «τὰς ἐπὶ ταῖς δόξαις». **τοῖς ἔχουσιν:** επιθετική μετοχή που προσδιορίζει το όνομα «τοῖς ἔργοις» ως ομοιόπτωτος προσδιορισμός (επιθετικός προσδ.). **τιμὴν:** αντικείμενο της επιθετικής μετοχής «τοῖς ἔχουσιν». **μηδεμίαν:** ομοιόπτωτος προσδιορισμός στο όνομα «τιμὴν» (επιθετικός προσδ.). **ταῖς γιγνομέναις:** επιθετική μετοχή που προσδιορίζει το όνομα «ταῖς δόξαις» ως ομοιόπτωτος προσδιορισμός (επιθετικός προσδ.). **δι' ἀνδραγαθίαν:** εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας. **ἐπὶ τοῖς ἔργοις, ἐπὶ ταῖς δόξαις:** εμπρόθετοι προσδιορισμοί που δηλώνουν ακολουθία. **χρὴ δὲ δοκιμάζειν τὰς ἀρετὰς οὐκ ἐν ταῖς αὐταῖς ιδέαις ἀπάσας:** κύρια πρόταση. **δοκιμάζειν:** τελικό απαρέμφατο υποκείμενο του απροσώπου ρήματος «χρὴ». **τὰς ἀρετὰς:** αντικείμενο του απαρ. «δοκιμάζειν». **ἀπάσας:** ομοιόπτωτος προσδιορισμός στο όνομα «τὰς ἀρετὰς» (κατηγορηματικός προσδ.). **ἐν ιδέαις:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει συμφωνία. **ταῖς αὐταῖς:** ομοιόπτωτος προσδιορισμός στο όνομα «ιδέαις» (επιθετικός προσδ.). **ἀλλὰ τὴν μὲν δικαιοσύνην ἐν ταῖς ἀπορίαις, τὴν δὲ σωφροσύνην ἐν ταῖς δυναστείαις, τὴν δ' ἐγκράτειαν ἐν ταῖς τῶν νεωτέρων ἡλικίαις (χρὴ ἡμᾶς δοκιμάζειν):** κύρια πρόταση. **τὴν δικαιοσύνην, τὴν σωφροσύνην, τὴν ἐγκράτειαν:** αντικείμενα στο εννοούμενο τελικό απαρέμ-

φατο «δοκιμάζειν». *ἐν ταῖς ἀπορίαις, ἐν ταῖς δυναστείαις, ἐν ταῖς ἡλικίαις*: εμπρόθετοι προσδιορισμοί του χρόνου. *τῶν νεωτέρων*: ετερόπτωτος προσδιορισμός στο όνομα «ταῖς ἡλικίαις» (γενική κτητική).

[45] *ἐγὼ τοίνυν ἐν πᾶσι τοῖς καιροῖς φανήσομαι πείραν τῆς ἑμαυτοῦ φύσεως δεδωκώς*: κύρια πρόταση. *ἐγὼ*: υποκείμενο του ρ. «φανήσομαι». *δεδωκώς*: κατηγορηματική μετοχή αναφερόμενη στο υποκείμενο του ρ. «φανήσομαι». *πείραν*: αντικείμενο της μετοχής «δεδωκώς». *φύσεως*: ετερόπτωτος προσδιορισμός στο όνομα «πείραν» (γενική αντικειμενική). *τῆς ἑμαυτοῦ*: ομοιόπτωτος προσδιορισμός στο όνομα «φύσεως» (επιθετικός προσδ.). *ἐν τοῖς καιροῖς*: εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου. *πᾶσι*: ομοιόπτωτος προσδιορισμός στο όνομα «τοῖς καιροῖς» (κατηγορηματικός προσδ.). *ἐνδεῆς μὲν γε χρημάτων καταλειφθεὶς οὕτω δίκαιον ἑμαυτὸν παρέσχον*: κύρια πρόταση. *ἑμαυτὸν*: αντικείμενο του ρ. «παρέσχον». *δίκαιον*: κατηγορούμενο στο αντικείμενο του ρ. «παρέσχον». *οὕτω*: επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού (επιτείνει το επίθετο «δίκαιον»). *καταλειφθεὶς*: χρονική μετοχή συνημμένη. *ἐνδεῆς*: κατηγορούμενο στο υποκείμενο της μετοχής «καταλειφθεὶς». *χρημάτων*: ετερόπτωτος προσδιορισμός στο όνομα «ἐνδεῆς» (γενική αντικειμενική). *ὥστε μηδένα λυπήσαι τῶν πολιτῶν*: συμπερασματική απαρεμφατική πρόταση. *μηδένα*: αντικείμενο του απαρ. «λυπήσαι». *τῶν πολιτῶν*: ετερόπτωτος προσδιορισμός στο όνομα «μηδένα» (γενική διαιρετική). *λαβῶν δ' ἐξουσίαν σωφρονέστερος τῶν ιδιωτῶν ἐγενόμην*: κύρια πρόταση. *σωφρονέστερος*: κατηγορούμενο στο υποκείμενο του ρ. «ἐγενόμην» (ἐγὼ). *τῶν ιδιωτῶν*: β' όρος της σύγκρισης υπό μορφή γενικής συγκριτικής (ετερόπτωτος προσδιορισμός στο όνομα «σωφρονέστερος»). *λαβῶν*: χρονική μετοχή συνημμένη. *ἐξουσίαν*: αντικείμενο της μετοχής «λαβῶν». *ὥστε ποιεῖν*: συμπερασματική απαρεμφατική πρόταση. *ὅ τι ἂν βούλωμαι*: αναφορική υποθετική πρόταση. *ὅ τι*: σύστοιχο αντικείμενο του ρ. «(ἂν) βούλωμαι». *τούτων δ' ἀμφοτέρων ἐκράτησα ταύτην ἔχων τὴν ἡλικίαν*: κύρια πρόταση. *τούτων*: αντικείμενο του ρ. «ἐκράτησα» [θεωρῶ ορθότερο ίσως το δεικτικό «τούτων» να χαρακτηριστεί ως β' όρος της σύγκρισης υπό μορφή γενικής συγκριτικής, διότι το ρ. «ἐκράτησα» έχει παραθετική έννοια]. *ἀμφοτέρων*: ομοιόπτωτος προσδιορισμός στο όνομα «τούτων» (επιθετικός προσδ.). *ἔχων*: εναντιωματική μετοχή συνημμένη. *τὴν ἡλικίαν*: αντικείμενο της μετοχής «ἔχων». *ταύτην*: ομοιόπτωτος προσδιορισμός στο όνομα «τὴν ἡλικίαν» (επιθετικός προσδ.). *ἐν ἣ τοὺς πλείστους ἂν εὔροιμεν πλείστα περὶ τὰς πράξεις ἑξαμαρτάνοντας*: αναφορική πρόταση που προσδιορίζει το όνομα «τὴν ἡλικίαν». *τοὺς πλείστους*: αντικείμενο του ρ. «ἂν εὔροιμεν». *ἑξαμαρτάνοντας*: κατηγορηματική μετοχή αναφερόμενη στο αντικείμενο του ρ. «ἂν εὔροιμεν». *πλείστα*: σύστοιχο αντικείμενο της μετοχής «ἑξαμαρτάνοντας». *περὶ τὰς πράξεις*: εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς. *ἐν ἣ*: εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου.

[46] καὶ ταῦτ' ἐν ἑτέροις μὲν ἴσως ἂν ὤκνουν εἰπεῖν, οὐχ ὡς οὐ φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις, ἀλλ' ὡς οὐκ ἂν πιστευθεῖς ἐκ τῶν λεγομένων: κύρια πρόταση. εἰπεῖν: τελικό απαρέμφατο αντικείμενο του ρ. «ἂν ὤκνουν» (ταυτοπροσωπία). ταῦτα: σύστοιχο αντικείμενο του απαρ. «εἰπεῖν». ἐν ἑτέροις: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει το ενώπιον. ἴσως: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου. (οὐχ) ὡς οὐ φιλοτιμούμενος, (ἀλλὰ) ὡς οὐκ ἂν πιστευθεῖς: αιτιολογικές μετοχές συνημμένες. ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις: εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας. ἐκ τῶν λεγομένων: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει το μέσο.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Το παρακάτω χωρίο του κειμένου «ἐγὼ τοίνυν ἐν πᾶσι τοῖς καιροῖς φανήσομαι πείραν τῆς ἑαυτοῦ φύσεως δεδωκώς» αποτελεί μία κύρια πρόταση κρίσεως και είναι οργανωμένο σε ευθύ λόγο. Ας επιχειρήσουμε τη μεταφορά του σε πλάγιο λόγο κρίσεως υπό μορφή δευτερεύουσας πρότασης με εξάρτηση από τη φράση «**Νεοκλῆς εἶπεν**». Είναι προφανές ότι ο πλάγιος λόγος κρίσεως θα λάβει τη μορφή δευτερεύουσας ειδικῆς πρότασης που λόγω εξάρτησης από ρήμα ιστορικού χρόνου («ἔλεγε») θα εκφέρεται με ευκτική πλαγίου λόγου. Συνεπώς, η νέα φραστική διατύπωση του χωρίου θα είναι η εξής: «**Νεοκλῆς εἶπεν ὅτι αὐτὸς ἐν πᾶσι τοῖς καιροῖς φανήσοιτο πείραν τῆς ἑαυτοῦ φύσεως δεδωκώς**».
2. Ας αναπτύξουμε κάποιες από τις μετοχές του κειμένου σε δευτερεύουσες προτάσεις:
  - λαβών > ἐπεὶ ἔλαβον (ἐξουσίαν)
  - ἔχων > εἰ καὶ εἶχον (ταύτην τὴν ἡλικίαν)
  - τοῖς πεπραγμένοις > (ἐπὶ τούτοις) ἃ πέπρακται

3. Η δευτερεύουσα συμπερασματική πρόταση «ὥστε μηδένα λυπήσαι τῶν πολιτῶν» λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος και προσδιορίζει τη ρηματική φράση «οὕτω δίκαιον ἑμαυτὸν παρέσχον». Εκφέρεται μάλιστα με απαρέμφατο (αντί εγκλίσεως), διότι στην περίπτωση αυτή το επακολούθημα της ρηματικής ενέργειας παριστάνεται γενικώς ως αληθές ή ότι είναι δυνατό να αληθεύσει κατά την άποψη ή τη λογική του υποκειμένου (πρόκειται δηλαδή για υποκειμενικό συμπέρασμα).
4. Στο παρακάτω χωρίο του κειμένου «**σωφρονέστερος τῶν ιδιωτῶν ἐγενόμην**» το όνομα «τῶν ιδιωτῶν» λειτουργεί ως β' όρος της σύγκρισης υπό μορφή γενικής συγκριτικής. Αν επιχειρήσουμε να αντικαταστήσουμε τον συγκεκριμένο β' όρο της σύγκρισης με μια ισοδύναμη έκφραση, είναι προφανές ότι στη θέση της γενικής συγκριτικής θα τεθεί β' όρος σύγκρισης που θα εκφέρεται με το συγκριτικό «ἢ» και ομοιόπτωτα προς τον εννοούμενο α' όρο σύγκρισης («ἐγώ»). Συνεπώς, η νέα φραστική διατύπωση του χωρίου θα είναι η εξής: «(ἐγώ) σωφρονέστερος ἐγενόμην ἢ οἱ ιδιώται».

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. α) **προειλόμην, ἔξαμαρτάνοντας**: να γράψετε το γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής στον αόριστο β'.
- β) **καταλειφθείς, λαβών**: να μεταφέρετε τον κάθε τύπο στον παρακείμενο.
- γ) **διαμενουσιν**: να γράψετε το γ' ενικό στην υποτακτική και ευκτική του αορίστου.
2. α) **ἐκράτησα, δεδωκώς**: να γράψετε το β' ενικό στην οριστική και προστακτική του ενεστώτα και το α' πληθυντικό στην οριστική του παρατατικού.
- β) **φανήσομαι**: να γράψετε το β' πληθυντικό της οριστικής στον υπερσυντέλικο.
3. **ἐνδεής**: να γράψετε τη δοτική και αιτιατική του ενικού για το αρσενικό γένος και την αιτιατική πληθυντικού για το ουδέτερο γένος.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ - ΕΡΩΤΗΣΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

1. Ο Νεοκλής θεωρεί ότι είναι άξιος για τον βασιλικό θρόνο, διότι έχει κατορθώσει να αποκτήσει τις τρεις (3) απαραίτητες αρετές: ποιες είναι αυτές και πώς αποδεικνύεται ότι ο ίδιος είναι κάτοχος των αρετών αυτών; Στην απάντησή σας να κάνετε αναφορές στο αρχαίο κείμενο.
2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω χωρίου από το αρχαίο κείμενο: «**τούτων ἔνεκα ... ἀνδραγαθίαν γιγνομέναις**».

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Για τους λόγους αυτούς και επειδή ακολούθησα αυτόν τον τρόπο σκέψης, άσκησα την αρετή της σωφροσύνης υπερβαίνοντας κατά πολύ τους υπόλοιπους και από τις απολαύσεις προτίμησα όχι εκείνες που δεν αποφέρουν καμία τιμή μετά την εκτέλεση των πράξεων, αλλά τις ηδονές που πηγάζουν από την υπόληψη που αρμόζει σ' έναν άνδρα λόγω του γενναίου και τίμιου χαρακτήρα. Ωστόσο, δεν πρέπει να κρίνουμε όλες γενικά τις αρετές από τα εξωτερικά φαινόμενα μόνο, αλλά τη δικαιοσύνη (πρέπει να την κρίνουμε) εν μέσω δυσχερειών, ενώ τη σωφροσύνη κατά την άσκηση εξουσίας και την αυτοκυριαρχία στην ηλικία της νέας γενιάς ανδρών. Θα αποδειχθεί λοιπόν ότι εγώ έχω δώσει δείγματα του χαρακτήρα μου σε όλες τις κρίσιμες περιστάσεις. Πράγματι, όταν (μετά τον θάνατο του πατέρα) έμεινα τελείως χωρίς χρήματα, τόσο δίκαιη και ορθή διαγωγή επέδειξα, ώστε να μη βλάψω κανέναν από τους συμπολίτες από την άλλη, όταν απέκτησα το ελεύθερο (= την απόλυτη εξουσία) να κάνω οτιδήποτε θέλω, αναδείχθηκα πιο μετριοπαθής από τους απλούς πολίτες· εγώ λοιπόν υπήρξα ανώτερος και των δύο αυτών περιστάσεων, μολονότι βρισκόμουν σ' αυτή την ηλικία, κατά την οποία θα μπορούσαμε να διαπιστώσουμε ότι οι περισσότεροι παρεκτρέπονται πάρα πολλές φορές στον πρακτικό βίο (τους). Και αυτά ενδεχομένως δεν θα τολμούσα να τα πω, μιλώντας μπροστά στους άλλους, όχι επειδή τάχα δεν είμαι περήφανος γι' αυτά που έχω πετύχει, αλλά γιατί δεν θα μπορούσα να γίνω πιστευτός μέσα από τα (δικά μου) λόγια.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΑΡΧΑΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

Κείμενο 1

- α) προείλοντο, ἐξήμαρτον
β) καταλελειμμένος, εὐληφώς
γ) διαμείνῃ, διαμείναι (-ειεν)
- α) κρατεῖς, κράτει, ἐκρατοῦμεν / δίδως, δίδου, ἐδίδομεν
β) ἐπέφανθε
- ἐνδεεῖ, (τόν) ἐνδεῇ (ἐνδεᾶ) / (τὰ) ἐνδεῇ (ἐνδεᾶ)

Κείμενο 2

- α) ἐπιτέτραμμαι, πεπράχθαι, πεπεισμένος εἶην
β) δεισθε, δέοισθε / ἀξιοῦτε, ἀξιοῖτε
γ) ἐκάθηντο (καθῆντο), καθεδεῖται / ὤμνυσαν, ὁμεῖται
δ) φύγοις, σχοίης
ε) ἐκεχαρίσμεθα
- ὦ ἄνερ, ὦ δικαστᾶ
- καλλίονα (καλλίω), κάλλιστα

Κείμενο 3

- α) παρασχεῖν, ἀπῆλθεσ
β) ἐκτώμεθα, ἠπιστάμεθα, ἐωνούμεθα, ἦδεμεν (ἦσμεν)
γ) παραινεῖν, ἐᾶν
- α) ἐπιτηδεύσαι (-ειεν), ἐξειργασμένος εἶη
β) μεμαθηκέναι, ἀκηκώς
γ) οἶονται, ᾠήθησαν
- α) χρηματίσεως, τοῦ πατρός
β) πολλήν, πλείστην / παμφορώτερος, παμφορώτατος

Κείμενο 4

- α) Νομίζομεν μέντοι πάσας φύσεις μαθήσεσι καὶ μελέταις πρὸς ἀνδρείαν αὔξεσθαι
β) ἀμβλύν, ἀμβλύ / εὐφυῆ (εὐφυᾶ), εὐφυές

- α) ὄρα, ὄρα - εἶδες, ἰδέ / ἐπιδίδωσ, ἐπιδίδου - ἐπέδωκας, ἐπίδος
β) γενήσεσθαι, διοίσοντας, ληψόμενοι, μαθήσεσθαι
- α) πεφύκατε, τέθραφθε
β) ἐρωτᾶν, ἐρωτῶντων

Κείμενο 5

- α) ὦ ἄνερ, δικαστήν
β) τοῦτον τὸν ἀγῶνα, τούτους τοὺς ἀγῶνας
γ) τοῦ ἀδικήματος, κανόσι, ὀνόμασι, κρίσεις, παραδείγματα
- α) περιελάβετε, περίλαβε / ἔδοσθε, δοῦ / προσέσχετε, πρόσσχεσ
β) καταλείφθαι, πεφεύγασι, προσειρηκῶς
γ) ἦδσαν (ἦσαν), ἠδίκουν, ἐχρῶντο
δ) διορισμένον
- μονάς, δῖς

Κείμενο 6

- α) γνούς, παρασχεῖν, περιεβάλου
β) προσδέηται, προσδέοιτο / εἰδῆ, εἰδείη / κτᾶται, κτᾶτο
γ) ἐπιτετυχήκαμεν, προσγεγενήμεθα, εἰρήκαμεν
- α) ἀγαθῶ ὠνητῆ, ἀγαθοῦς ὠνητᾶς
β) ῥᾶον, ῥᾶστα / ἀκριβέστερον, ἀκριβέστατα
γ) πενταπλοῦς, πενταπλάσιος / τριάς
- γελῶντα, ᾤεσθε, πεπράκασι

Κείμενο 7

- α) ἐφῆς, ἔφες - ἐφῆ, ἐφοῦ / καταθῆς, κατάθες - καταθῆ, κατάθου
β) παραδίδονται, διεδίδοτο
γ) χρᾶτο, ἐχρῶντο / ἐξαιροῖ (-οίη), ἐξήρουν